

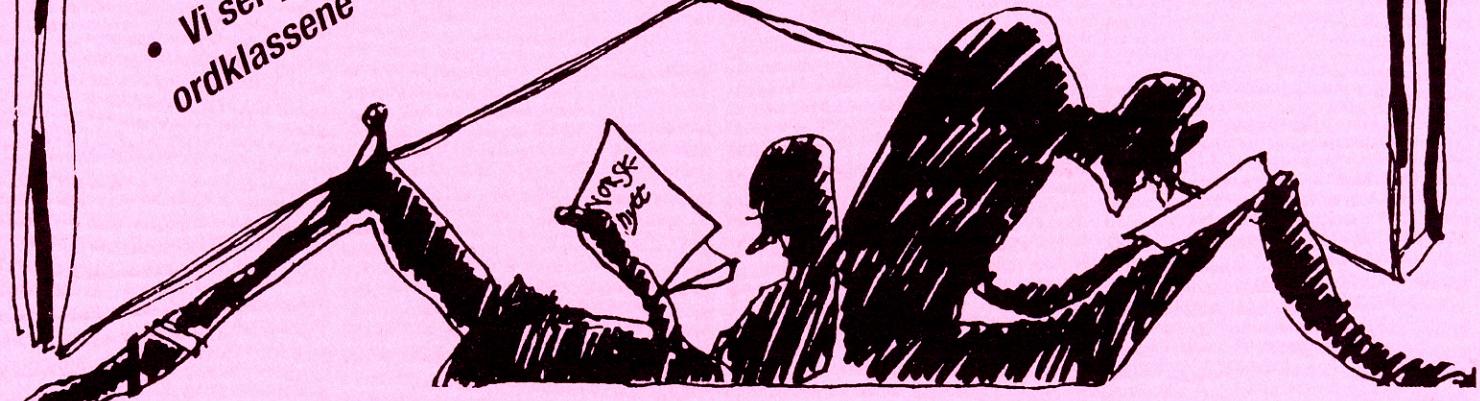
— et aktuelt læremiddel
i tidsskriftform

Norsknytt

ISSN 0801 5368

- Større vekt på basiskunnskapene?
- "Sanger fra rom 22"
- Det må settes av tid til lesing
- Ludvig Holberg mye mer enn komediedikter
- Dikt på mange måter
- Ordbank, vurderingsord
- Vi ser på de tre største ordklassene

- *Ordspråk – sjangeren som viderefører livsvisdom*
- *Vurdering av skrifta din*
- *Veger inn i skjønnlitteraturen*
- *Norskryss 1 – 2003, nynorsk*
- *Norskryss 1 – 2003, bokmål*
- *Tentamen i norsk, bokmål*
- *Hva vet du om litteratur og språk?*
- *Syng og skriv: Full måne*

Norsknytt har internettseite
www.norsknytt.no

NORSKNYTT *gir variasjon og liv til norskundervisninga*

NORSKFAGET/NORSKNYTT:

Årgang 1989:	«Norskfaget 1/89, 2/89 og 3/89»	50,-
Årgang 1990:	«Norsknytt 1/90, 2/90 og 3/90»	50,-
Årgang 1991:	«Norsknytt 1/91, 2/91 og 3/91»	50,-
Årgang 1992:	«Norsknytt 1/92, 2/92, 3/92 og 4/92»	50,-

FØLGENDE ÅRGANGER VIL VI FORTSATT HA PÅ LAGER:

Årgang 1993:	«Norsknytt 1/93, 2/93, 3/93 og 4/93»	200,-
Årgang 1994:	«Norsknytt 1/94, 2/94, 3/94 og 4/94»	200,-
Årgang 1995:	«Norsknytt 1/95, 2/95, 3/95 og 4/95»	200,-
Årgang 1996:	«Norsknytt 1/96, 2/96, 3/96 og 4/96»	200,-
Årgang 1997:	«Norsknytt 1/97, 2/97, 3/97 og 4/97»	200,-
Årgang 1998:	«Norsknytt 1/98, 2/98, 3/98 og 4/98»	200,-
Årgang 1999:	«Norsknytt 1/99, 2/99, 3/99 og 4/99»	200,-
Årgang 2000:	«Norsknytt 1/00, 2/00, 3/00 og 4/00»	200,-
Årgang 2001:	«Norsknytt 1/01, 2/01, 3/01 og 4/01»	200,-
Årgang 2002:	«Norsknytt 1/02, 2/02, 3/02 og 4/02»	200,-

STORKRYSS A3-format (til opphenging i klasserommet og andre steder der folk samles) kr. 25,- pr. stk.

NB! Porto/forsendelsesomkostninger kommer i tillegg.

**Send bestilling til: NORSKNYTT
PB 303
7601 LEVANGER**

E-post: post@norsknytt.no

NORSKnytt

Utgiver: NORSKNYTT ANS

Redaksjon: NORSKNYTT, Postboks 399,
7801 NAMSOS, telefon og faks 74 27 42 96

Abonnement: NORSKNYTT, Postboks 303, 7601 LEVANGER, tlf. 91 7735 34

E-post: post@norsknytt.no – Internett: www.norsknytt.no

Redaktør: Jon Hildrum © Kopiering av stoff som er tilrettelagt for elever, er tillatt.

Abonnement (4 NR. PR. ÅR) KR. 425,- PR. ÅR.

NR 1 - 2003 (94)

FEBRUAR

29. ÅRGANG

Større vekt på basiskunnskapene?

Offentliggjoringen av karakterene i ungdomsskolen på nyåret i 2003, før kanskje større ettervirknings enn mange skolefolk liker. Det hevdes rett nok at karakterene bare viser en del av skolenes arbeid, og at de gir et ufullstendig bilde av undervisningen. Men likevel star tallene fra de enkelte skolene og rangeringene der til offentlig beskuelse.

Flere skoler og kommuner har allerede gitt beskjed om at resultatene vil bli grundig droftet, for karakterer er viktige! Noen har allerede sagt fra om at arbeidsmater og vektlegging av emner vil bli endret. Det vil vel i de fleste tilfeller si at arbeidet med basiskunnskapene blir styrket? Det vises til at arbeidslivet forlanger allmennkunnskaper av sine ansatte. Allmenndannelsen er den felles kunnskapsbasen vi henter emner fra i sosiale sammenhenger. Mangel på slike kunnskaper gir seg utslag i usikkerhet og forer til et fattigere miljø. Fordommer far også fritt spillerom der kunnskaper mangler. Et minimum av allmennkunnskaper må folk ha dersom demokratiet skal fungere.

I faget norsk er arbeidet med å styrke leseopplæringa allerede satt i gang. Når det generelle faglige nivaet i norsk skal heves, må også formelle emner som rettskriving, tegnsetting og grammatikk få større plass. Det er motiverende med varierte oppgaver når en arbeider med disse emnene. På side 20 presenteres en annerledes rettskrivingsoppgave. Elevene kan selv lage lignende oppgaver.

I grammatikkundervisningen må elevene oppmuntres til å eksperimentere med spraket slik at de ser hvilke funksjoner de enkelte ordklassene har. De vil erfare at verbene er viktige, for de tilfører teksten krefter. Verbene er musklene i spraket. Substantivsjukken, som er omtalt på side 10, utarmer og svekker spraket. Adjektivet er den morsomste ordklassen. Hvilke funksjoner denne ordklassen kan ha, får elevene innsikt i på sidene 8 og 9. På side 10 star noen sentrale opplysninger om de tre største ordklassene. Når elevene har arbeidet seg gjennom disse grammatikk-sidene, har de repetert sentral grammatikk-lærdom og fått et lite grunnlag for videre grammatikkstudier.

La elevene bli godt kjent med kulturpersonen Ludvig Holberg

Elevene må få muligheter, i løpet av ungdomsskoleåra, til å bli godt kjent med noen store andsmennesker. Plukk gjerne ut tre-fire som har satt tydelig spor etter seg i litteratur- og kulturhistoria vår. La elevene sette seg grundig inn i personhistoria, finne anekdoter og særegenheter. Da kan personen bli levende for dem. Det er ofte fortellingene og små hverdagsdetaljer som gjør at vi husker personer. På sidene 4 og 5 presenteres, som en appetittvekker, personstoff om andsgiganten Ludvig Holberg. Det er lagt vekt på også å få med opplysninger som vanligvis ikke står i skolebokene. Vi har tro på at en slik "hverdagspresentasjon" av personen også vil vekke interesse for forfatterskapet. I kommende nummer av Norsknytt vil vi komme med metodiske tips tilknyttet personstoffet.

Kryssordvinnere 4 – 2002

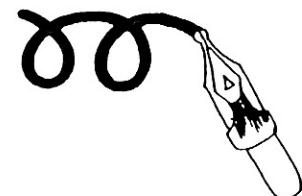
Nynorsk

Øystein Gausel, 10 B, Nordheimsund ungdomsskole, 5600 Nordheimsund
Kristina Skjervheim, 10., Sundsve barne- og ungdomsskule, 5713 Vossestrand
Lise Tingstad, 10 C, Smestad ungdomsskole, 2605 Lillehammer
Kari Lamo, 10 A, Harstad ungdomsskole, 9405 Harstad

Bokmål

Einar W. Budalen, 9 B, Risøyhamn ungdomsskole, 8484 Risøyhamn
Øystein F. Langeland, 10 B, Kringsjå skole, 4639 Kristiansand
Renate Larsen, 10 C, Sandnessjøen ungdomsskole, 8801 Sandnessjøen
Kristian Lyngre, 10 B, Vikedal skule, 5586 Vikedal

Takk for mange kryssordløsninger, noen også med oppmuntrende jule- og nyttårshilsener.

Ord om boka og leseren

1. Det beste ved en bok er ikke de tanker den inneholder, men de tanker den fremkaller.
Ukjent
2. Av bøkenes innhold plukker vi bare med oss utsprugne blomster av frø som allerede gror i oss.
Maria Konopnicka
3. Lesning er for sinnet hva mosjon er for kroppen.
Richard Steele
4. Si meg hva du leser og jeg skal si deg hvem du er.
X. Doudan
5. Det er ikke sant at vi bare har ett liv; den som kan lese, kan leve så mange liv og så mange slags liv han vil.
S. I. Hayakawa
6. Den beste virkning noen bok kan ha, er at den får leseren til å tenke selv.
Thomas Carlyle
7. Man finner ikke stort annet i en bok enn det man selv legger inn i den. Men i de gode bøker finner vårt sinn et sted hvor det kan legge inn meget.
Joubert

Oppgaver:

1. Hvilke sitater har noenlunde likt innhold?
2. Skriv med dine egne ord hva som er felles innhold i sitatene du nevnte i svar 1.
3. Hvilket sitat likte du best? Les sitatet høyt og tydelig for klassen.
4. Diskuter innholdet i sitatene.

Små drypp fra lærer til lærer

“Sanger fra rom 22”

Ungdomsromanen “Sanger fra rom 22” av Svein Erik Lunde (50) interesserer ungdomsskoleelever fordi den vekker gjenkjenning. “Denne boka handler jo om min klasse,” sa en elev. Derfor er dette kollektive klassembildet av 9 B også et godt utgangspunkt for selvutforskning og drøfting av egen klasse.

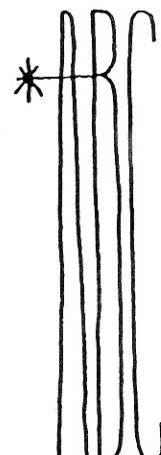
“Gripende. Etter å ha lest denne romanen forstår jeg hvorfor ungdom ikke forteller noe hjemme. Kontrasten mellom fargerike ungdomsunivers og de voksnes klisjepregede tolkning av dem, er et av hovedtemaene i boka,” skriver Arnhild Skre i sin anmeldelse av romanen i Aftenposten 07.11.02. “Boken er bygget som et korverk der mange stemmer veksler om å stige fram og forsvinne i bakgrunnen for andre som får bli hørt og, ikke minst sett.”

Det må settes av tid til lesning

Med ujevne mellomrom leser vi i dagpressen at norske skolebarn leser lite skjønnlitteratur og at leseferdighetene ikke er så gode som ønskelig, særlig gjelder dette for guttene. (Da karakterene fra norske ungdomsskoler nylig ble offentliggjort på internett, så vi tydelig jentenes store forsprang på guttene blant annet i norsk.) Hva kan gjøres for å skape større interesse for skjønnlitteratur og høyne leseferdigheten blant de unge? Er bøkene for “tamme”? Suksessforfatteren Roald Dahl sa at han skrev bøker for at de unge skulle ha det moro når de leste. Det var et godt mål å sette seg. Markedsføres bøkene for dårlig? spørres det. Årsakene til laber leseinteresse er sikkert mange.

Men ett tiltak kan alle skolene gjennomføre, nemlig å sette av tid til lesing i skoletida. For elevene liker jo å lese når forholdene blir langt til rette for det! Timeplanfestede lesetimer i perioder gir også lesingen status. Skoler som har gjennomført leseaksjoner, melder om vellykkede og trivelige leseperioder. Mange skoler viser stor fantasi når det gjelder å legge de ytre forholdene til rette for et godt lesemiljø. Musikk, servering, “stillerom”, avslutning med temaopplegg er noen stikkord her. (Metodiske tips i arbeid med skjønnlitteratur finnes i artikkelen “Vegen inn i skjønnlitteratur” side 21.) Ett er sikkert: Skal elevene bli gode og glade lesere (og skrivere), må de lese mye.

Gule klisterlapper er til hjelp når tekster skal disponeres

I stoffinnsamlingsfasen har elevene hatt nytte av å skrive momentene til en tekst på klisterlapper (“gul-lapper”). Når de så skal disponere førsteutkastet, flytter de bare på lappene og vurdere hva som er en logisk og god rekkefølge. Nå ser de kanskje også hva som er vesentlig og uvesentlig stoff. Husk: Papirkorga er skribentens best venn.

Om de skriver en tekst som krever innledning og avslutning, så kan de vurdere hvilke momenter som passer å plassere først og sist.

Slitsomt å være forfatter

Det er ikke enkelt å være forfatter. Den engelske forfatteren Oscar Wilde klaget til en venn over at inspirasjonen var blitt borte: “I går fikk jeg bare et komma ned på papiret,” sa han. “Men hva har du gjort i dag da?” spurte vennen. “I dag har jeg strøket det kommaet som jeg skrev i går!” sukket forfatteren.

"Jeg synes det er mer tilfredsstillende å lage noe man blir skjelt ut for enn slett ingenting å lage. Jeg synes det er større ære ved å seile mellom skjær enn å ligge stille i havnen."

Ludvig Holberg (1684 – 1754) i sitt 1. levnetsbrev, utgitt i 1727.

Ludvig Holberg

Ludvig Holberg, mye mer enn en stor komedieforfatter

Mange adelsmenn var forarget på Ludvig Holberg. De mente han gjorde narr av dem i de mange komediene og i de andre tekstene som han skrev.

På en av sine vandreturer møtte Ludvig Holberg to adelsmenn på en smal sti.

"Vi går ikke av vegen for en narr!" forkynte en av adelsmennene høytidelig.

"Men jeg går gjerne av vegen for to," svarte dikteren muntert.

Det gikk mange historier om Ludvig Holberg, og det er uvisst hvor sanne de er. Men sant er det at Holberg levde storparten av livet sitt i den tro at han var født i 1685, først på sine eldre dager fikk klarlagt at han var født i 1684. Faren, Christen Nielsen Holberg, som var offiser og som antakelig kom fra Skogn, døde da Ludvig var halvannet år gammel. Moren, Karen Lem, som var prestedatter, satt igjen med 12 barn. Ludvig, den yngste, fikk fornavnet sitt etter oldefaren Bergensbispen, Ludvig Munthe. Unge Ludvig ble, i likhet med sine søskener, satt bort til slektninger. Slik begynte et omflakkende liv for Ludvig Holberg, som regnes som far til den dansk-norske litteraturen og er et av de største åndsmenneskene som har levd i Norden. Til sammen omfatter hans fagbøker om lag 20.000 store sider. Fremdeles spilles komediene hans jevnlig på nordiske scener.

Vi vet mer om Holberg enn om de fleste andre eldre dikterne, for Holberg likte å skrive om seg selv. Han var en lidenskapelig selvgransker. "Det er intet jeg mer studerer på, og mindre begriper, enn meg selv," skrev han mot slutten av sitt liv. Stort og smått om seg selv har han fortalt i tre "Levnetsbrev til en meget fornem herre". Hvem denne fornemme herren var, har ingen forsker funnet ut. Antakelig var han oppdiktet. De omfattende levnetsbrevene ble gitt ut i 1727, 1737 og 1743. Om disse brevene skriver Yngvar Ustvedt: "Undres på om de ikke må må rangere blant verdens beste selvbiografier? I alle fall blant de morsomste og mest underholdende." Også mange epistler gir oss interessante innblikk i hans liv og tanker. Her kommer noen små smakebiter fra levnetsbrevene som han opprinnelig skrev på latin og fra noen av epistlene:

"Jeg føler meg alltid syk"

Hele livet var Holberg sterkt opptatt av sin helbred. Til tross for sin påståtte skrale helse ble han nesten 70 år, som var en meget høy alder for 250 år siden. Som student vandret han gjennom hele Vest-Europa. En av turene gikk fra Roma over Alpene til Paris. Pengelens som han ofte var, måtte han leve enkelt. Han levde fattig på en måte som ikke forringet hans verdighet, han var "fattigfin". "Jeg går til fots for min helbreds skyld," sier han.

Holberg skriver mye om sine plager, blant annet om hodepinen og feberanfallene som i lange perioder hindret ham i å arbeide. Han skildrer hvordan smertene flytter seg rundt i kroppen, men han fant aldri ut hva han egentlig led av. Komediene skrev han i en noenlunde sykdomsfri periode, som han kalte sin poetiske raptus. Hele 25 komedier ble til på tre år.

Den beste hjelp mot smertene var filosofien

"Når man ikke er fysisk sterk, er det ikke noe bedre og nyttigere enn å sørge for i det minste å være psykisk sterk," skrev Holberg. Filosofien var den beste hjelp mot smertene i Holbergs liv. Leger og deres medisiner hadde han ingen tro på, derfor leste han selv mye om sykdommer, urter og medisiner og var sin egen lege. Moderne forskere har fastslått at mange av kurene som Holberg tok, var de rette. Alle sykdommer kommer fra mat og drikke, mente Holberg. Derfor var han alltid meget nøyne med hva han spiste og drakk.

Tannpinen kommer av hete dunster fra maven

I studiedagene nippet han bare til øl- og vinglassene for ikke å skille seg ut fra medstudentene. I hele sitt voksne liv var han avholdsmann, han ble syk av alkohol, sa han. Han røkte ikke, han avskydde søtsaker og nøyde seg med små mengder mat. Kaffe, derimot, drakk han store mengder av. Selv om han innrømmer at det kan virke latterlig, har han erfart at kaffe lindrer tannpine. "Min tannpine kommer nemlig av hete og skarpe dunster som stiger opp av maven og graverer så vel tenner som hodet. Kaffe hindrer dunstene å komme opp," skriver han i epistel 91. "Min kropp har gavn av det som skader andres. Jeg har det aldri bedre enn når jeg lider av forstoppelse eller plages av søvnloshet og tilbringer netter uten å sove,"

"Jeg er så altfor hissig"

"Jeg innser min svaghet; jeg er lei for at jeg er så alt for hissig," skriver Holberg i sitt første levnetsbrev. Hans hissighet førte til at han ble oppsagt fra sin jobb som huslærer hos sognepresten på Voss. Her var han for hard med "gullungen" til prestefruen. Han måtte forlate flere huslærerjobber for rike folks barn fordi han ikke greide å holde disiplin og fordi han banket elevene. Heller ikke som foreleser var Holberg godt likt, studentene mente de lærte for lite av ham. Men Holberg var en språkmektig og meget lærd mann. Han var en god fløytespiller og gav timer i fløytespill.

"Jeg skriver bøker fordi jeg ikke kan lage barn – "

Holberg giftet seg aldri, men han skrev mye om hvorfor han valgte å være ungkar. "Jeg lever som ungkar fordi jeg har på fornemmelsen at jeg ikke ville holde ekteskapets ubehageligheter ut. Den som får seg en kone, har de besværligheter alle andre har, pluss dem som plager hans kone og øvrige familie," skriver han i sitt siste levnetsbrev. Om sin ensomhet sier han i samme brev: "Jeg er aldri mindre ensom enn når jeg er alene."

Holberg trivdes i kvinnedelskap

Holberg ivret i sine skrifter for likestilling mellom kvinner og menn, men kommer også med det som med vår tids mål ville bli kalt grove kvinnediskriminerende utsagn. Han forteller at han oppsøker dameselskap når han ønsker å hvile hjernen. "I fruentimmerselskap får jeg te, kaffe og pølsesnakk," skriver han. På den måten får hans hjerne og sinn nødvendige pauser. Sammen med menn må han derimot anstrengne sin hjerne!

Mobbet for barnslig utseende og feminine adferdstrekk

Da Holberg som 18-åring kom til København, ble han mobbet av sine medstudenter for sitt barnslige utseende. Han hadde et kvinneaktig ansikt og feminine adferdstrekk, forsinket pubertet og svak skjeggvekst. I boka "Den store ensomme – en biografi om Ludvig Holberg" (Oslo 2001) drøfter forfatteren Lars Roar Langslet om Holberg hadde homofil dragning. Spørsmål om Holberg led av kryptorkisme taes også opp i boka. Kryptorkisme er manglende nedvandring av testiklene fra bukhulen til pungen. Med en slik lidelse er ikke mannen befruktningsdyktig. Langslets bok er lettlest og interessant og mjuker opp det tradisjonelle "lesebokbildet" av Holberg som en gretten og livsfjern einstøing.

I 2004 vil Holberg bli minnet med forskjellige arrangementer, 250 år etter at han døde.

Litteratur: Lars Roar Langslet: "Den store ensomme – en biografi om Ludvig Holberg" Oslo 2001

Yngvar Ustvedt: Ludvig Holberg om seg selv Oslo 1984

Carl Fredrik Engelstad: Ludvig Holberg – gjøgleren, granskeren, gåten Oslo 1984

Treet
vaier aldri
alene
L.S.

Det er synd man
ikke kan viske ut
alt dumt
med et
viskelær
Sunneiva

Dikt på mange måter

1 Dikt fra "melketanntida"

- a Alle har dikt inni seg. Skriv ned titler på regler og rim, viser, sanger, salmer og dikt som du husker fra "melketanntida" di. Sett strek under de tekstene som du likte godt og som det knytter seg spesielle minner til.
b Sammenlign oppsettet ditt med det som andre i klassen skrev. Var mye likt? Ha en litterær samtale om diktene. Hva er spesielt med tekstene som er understreket? Fortell om minnene som knytter seg til tekstene.

Lommeboka
full av
ingenting
dinn M

2 Les dikt høyt i klassen

- a De fleste dikt er skrevet for å leses høyt. Skriv ned titler på viser, sanger, salmer, dikt eller lignende som du har hørt i det siste. Sett strek under de tekstene som du liker best.
b Sammenlign oppsettene med det som andre i klassen har skrevet. Lag en høytlesingsstund med klassens favoritttekster. Tren godt på opplesningen. Dikt skal leses tydeligere og langsmmere enn andre tekster. Tenk spesielt på tydelige konsonanter og markerte pauser.

Varmen strømmer på.
Hjertet dunker hardere
enn vanlig.
Jeg blir rød i kinnene
får litt vondt i magen
er nervøs. Jeg er
FORELSKET. Hart

3 Favorittdikteren din

Hold et kort foredrag om favorittdikteren din. Grunngi valget ditt, gi noen opplysninger om dikteren og avslutt med et dikt av dikteren "din".

Å være ung
er som kvikkølv
greier nesten ikke være i ro
må ha noe å gjøre
helt til dagen er forbi.
dinn M

4 Et livsløp i dikt

Diktet følger oss fra vogge til grav, er det sagt. Let i diktsamlinger, lesebøker, sangbøker, aviser m.m. Finn dikt av forskjellige slag som passer for de ulike stadiene i livet. Lim opp et livsløp i dikt på et stort papirflak. Om dere mangler noen stadier, skriv selv. Fargerike illustrasjoner frisker alltid opp. Still ut produktet dere har laget.

Du stod der ti skritt fra meg
de ti skritt som er
så lange å ta.
De skrittene jeg aldri klarte
måttestå og se deg gå.
Håkon

5 Rundspørring om dikt

Hva vet folk flest om dikt og diktere? Lag ei rundspørring om saken. Lag spørsmål og bli enige om hvordan rundspørringen skal gjennomføres og hvordan resultatene skal gjøres kjent.

Å være annerledes
er som å være et lys på juletreet
som er bortgjemt
under en grein på treet.

6 Dagens dikt

Begynn timene i en periode framover med DAGENS DIKT. Drøft hvordan dere skal finne dikt og på hvilken måte en slik programpost best kan organiseres.

7 Dikt på bussen, toget og kjøpesenteret

Flere bør få del i diktene dere skriver. Kanskje går det an å få plassert oppslagstavler for dikt der folk møtes? Drøft hvordan et slikt tiltak kan gjennomføres.

Slik kan vi starte med diktskriving

Assosiasjonslek - fra «ord-ping-pong» til dikt.

Vi begynner med assosiasjonsspillet «ORD-PING-PONG».

I dette spillet kan to lag eller to og to enkeltelever kjempe mot hverandre.

Her er et eksempel:

Startord: Vinter.

Lag A:	Lag B:
kulde	snø
iskrystall	rim
isroser	istapper
frost	januar
stuevarme	peisild

Lag A fikk ordet *vinter* som **startord**.

Lag A har assosiert dette med ordet *kulde*. Lag B har deretter svart med ordet *snø*. «Ballen» er så igjen blitt spilt over til lag A, som sier *iskrystall* osv.

Lag A tapte til slutt dette spillet fordi deltakerne ikke kunne svare på lag B's utspill *peisild* innen den tilmalte tidsfristen.

En metronom innstilt på langsomt tempo er en fin tidsdommer.
Dersom det oppstår uenighet mellom lagene om tvilsomme ord, er læreren myndig overdommer.

Forslag til arbeidsprogram

1. Klassen deles i to lag. Lag A får et startord.
(En elev fra hvert lag skriver ned de ordene laget svarer med).

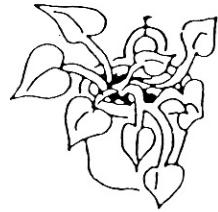
Forslag til startord:

fotball	påsketur
midtsommer	høststorm
kråke	svinestek
skog	fjøset
17. maitog	trafikk-kork
beinbrudd	

1. Etter at fem - seks omganger er gjennomført (antallet må avpasses etter interessen), noteres ordene fra et av spillene på tavla.
2. Spørsmål stilles: Går det an å sette sammen en del av ordene på tavla slik at vi får ei tankerekke - et dikt?
3. Elevene skriver dikt enkeltvis eller i grupper.
Det er tillatt å føye til noen ord i tillegg til ordene på tavla.
4. Ferdige dikt skrives på tavla. Klassen diskuterer og sammenligner diktene.

Bokomtale av to bøker

Denne boka likte jeg

Tenk deg at du har lest ei god bok. Sett inn positive (rosende) ord i omtalen nedenfor, så det blir klart at denne boka likte du. Hvert ord bør helst ikke brukes mer enn en gang. På motstående side finner du mange forslag til ord.

Boka gjorde et _____ inntrykk på meg. Jeg la straks merke til den _____ omslagstegningen. Skriftypene i boka var _____, slik at den var _____ lett å lese.

Illustrasjonene i boka likte jeg _____, for de var så _____.

Det var _____ å komme inn i handlingen. Fortellingen virket mer og mer _____ etter hvert som jeg leste. Hovedpersonen var _____ beskrevet, og miljøskildringen virket _____. Det var i det hele tatt _____ å lese denne boka.

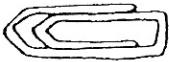
Denne boka likte jeg ikke

Tenk deg nå den motsatte situasjonen: Du har lest ei bok som du synes var dårlig. Nå skal du sette inn negative ord i den samme omtalen, så det blir klart at denne boka likte du ikke. Hvert ord bør helst ikke brukes mer enn en gang.

Boka gjorde et _____ inntrykk på meg. Jeg la straks merke til den _____ omslagstegningen. Skriftypene i boka var _____, slik at den var _____ å lese. Illustrasjonene i boka likte jeg _____, for de var så _____. Det var _____ å komme inn i handlingen. Fortellingen virket mer og mer _____ etter hvert som jeg leste. Hovedpersonen var _____ beskrevet, og miljøskildringen virket _____. Det var i det hele tatt _____ å lese denne boka.

Hvilken ordklasse hører de fleste av de orda som du har satt inn i disse oppgavene, heime i? _____

ORDBANK – vurderingsord

(for eksempel om litteratur)

real tankevekkende oppkvikkende
kjedelig lærerik toysete
tam usannsynlig
oppkvikkende artig
aktuell øyster munter fengslende spennende tøttende
fantasifull poetisk glad instruktiv underfundig energisk
livlig opplysende interessant
underfundig langdryg mager lettlesk likegyldig
svindende tovete dramatisk livfull innholdslös innflekt
sprudlende underholdende primitiv belärende tullete
Morsom nifs tunglest eventyrlig overfladisk ekkel
gammeldags moderne grusom utrolig spresek
kvikk treg vanskelig barnslig
trist humoristisk tung
for friskende

Føy til vurderingsord! Lim denne siden inn i skriveboka di.
Kanskje finner du nytte ord her når du skal skrive egne tekster.

Vi ser på de tre største ordklassene

I ei vanlig ordliste, på ca. 30.000 ord, hører om lag totredeler av orda til ordklassen substantiv. Ordklassene verb og adjektiv er omtrent like store. Hver av dem utgjør ca. 13 prosent av ordlista. Dette vil med andre ord si at de tre sentrale ordklassene i språket er substantiv, verb og adjektiv. Disse ordklassene fyller hele 93 prosent av ei skoleordliste. Dette går fram av Norsk frekvensordbok. Denne boka inneholder mange andre interessante opplysninger om ord.

Navnene på ordklassene er en del av språket om språket. Det er nødvendig å ha kunnskaper om ordklassene når vi arbeider med språket. Hjelpeordet **SVAPATIPAK** er til god støtte når vi skal huske navnene på ordklassene. Greier du å finne ord fra alle ti ordklasser i det første verset av "Ja, vi elsker – "?

Nedenfor finner du noen opplysninger om de tre sentrale ordklassene.

Substantivet, den største ordklassen

Et substantiv er alltid navn på noe. Derfor heter substantiv navnord på norsk. Det er to slags substantiv: Fellesnavn og egennavn. Bruk ei grammatikkbok og finn forskjellen på fellesnavn og egennavn. Undersøk også hvordan vi bøyer substantivene og hva vi mener med med utrykkene konkrete og abstrakte substantiv. Når du har funnet disse opplysningene, vet du mye om ordklassen substantiv.

Substantivet trenger et ord i tillegg til seg selv, et verb, for å uttrykke en mening. I oppstilt språk ser vi ofte at språkbrukeren lar substantivet overta verbets funksjoner, noe som svekker og utarmer språket. Språket får substantivsjukan. Her er et eksempel: *Styret tok en avgjørelse i saken*. Det er bedre å si: *Styret avgjorde saken*. Substantiv er ordklassen som vokser. Det kommer stadig nye ting som skal ha navn, altså et substantiv.

Verbet, den viktigste ordklassen

Et verb (gjerningsord) sier oss hva noen gjør, eller hva som hender. Vi kjenner verbene på at vi kan sette å framfor nevneformen, infinitiv. For eksempel: å lese, å hoppe, å skli. Finn i ei grammatikkbok ut hvordan vi bøyer verb i ulike tider, hva som menes med svake og sterke verb og hva aktiv og passiv form er for noe. Kjernen i alle utsagn er verbet. Bare ved ett verb kan vi uttrykke en fullstendig mening: Gå! Kom! Verbene er musklene i språket. De skaper liv og variasjon og er nødvendige for at språket skal fungere godt.

Adjektivet, den morsomste ordklassen

Ordet adjektiv betyr egenskapsord. Adjektivene forteller hvordan noe er. Skriv ei kort fortelling uten adjektiv, men lag åpne rom foran substantivene. Sett etterpå inn varierte adjektiver. Da oppdager du fort hvilket artig språkredskap adjektivene er. Finn ut hvordan adjektivene gradbøyes i tre styrkegrader.

På den følgende siden får du bruk for kunnskapene dine om de tre største ordklassene. Lykke til med grammatikkarbeidet.

Hva vet du om de tre store ordklassene?

Gamle Anton forteller: «I min grønne ungdom deltok jeg i byggingen av jernbanen tvers over det store Amerika. Den eldste broren ryddet terrenget og la ned de svære svillene. Jeg monterte deretter de tunge skinnene. Helt fra starten arbeidet vi raskt.»

- «Hvorfor det?»
- «Jo, vi hadde det nye hurtigoget fra østkysten til vestkysten i full fart like i hælene på oss hele tiden.»

Oppgave 1

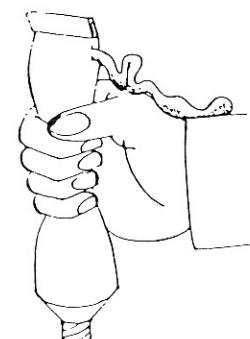
- 1 a) Plukk ut de 16 substantivene og skriv dem i alfabetisk rekkefølge
- b) Skriv de tre første fellesnavnene på listen i bestemt form entall.
- c) Skriv de tre siste fellesnavnene på listen i ubestemt form flertall.
- d) Skriv resten av fellesnavnene på listen i bestemt form flertall.

1	9
2	10
3	11
4	12
5	13
6	14
7	15
8	16

Oppgave 2

- 1 a) Plukk ut de 7 verbene i teksten øverst på arket og skriv dem i alfabetisk rekkefølge.
- b) De to første verbene på listen din skal stå i presens.
- c) De to neste (nr 3 og 4) skal stå i preteritum.
- d) Resten av verbene på listen din setter du i infinitiv.

1	5
2	6
3	7
4	

Oppgave

- 1 a) Plukk ut 8 adjektiv i teksten øverst på arket og skriv dem i alfabetisk rekkefølge.
- b) De to første adjektivene på listen din skal stå i superlativ.
- c) De to neste adjektivene (nr 3 og 4) skal stå i positiv.
- d) Resten av adjektivene setter du i komparativ form.

1	5
2	6
3	7
4	8

Ordsprog er ikke tomme ord.
Polsk

Nye opdagelser slår gamle ord-sprog ihjel.
Dansk

Ordspråk

– kortsjangeren som viderefører livsvisdom

Mange språkbrukere tar ordspråk i bruk for å støtte opp under sine påstander. Heldig plassert har ordspråket sterkere virkning enn lange utredninger, akkurat som slagordet i reklamen.

Hva er et ordspråk?

Ordspråket inneholder oftest leveregler eller praktiske råd – uttrykt på en kort og treffende måte. De fleste ordspråk er av ukjent alder og opphav og har spredt seg fra land til land. Noen ordspråk er hentet fra kjente diktere, andre fra Bibelen («Mennesket spår, Gud rår.»)

Mange likheter med kort-diktet

Ordspråket har en fyndig og konsis **form**. Det består bare av en eller to setninger, sjeldent tre. Setningene er ofte rytmiske, har bokstavrim eller enderim – noen har begge deler. («Kvitt er aldri så bjart, som midt i svart». «En lærer så lenge en lever». «Mange bekker små, gjør en stor å»).

I **indre tankeform** minner ordspråkene om diktet. Her tales det ikke bare til fornuften, men også til fantasi og følelser. Noen er lette å forstå («Hastverk er lastverk»), mens andre har dobbelt bunn («Stille vann har dypeste grunn»).

Bildebruken i ordspråkene er konkret og treffende, nå og da også uventet. Ofte er det hverdagssituasjoner som skildres. Ikke sjeldent har ordspråket en dypere mening. Det blunker til deg og sier: Her står mer enn du ser ved første møte. («Det drukner flere i glasset enn i havet.» «Det er en dåre som kaster hjertet sitt på bordet.»)

Brukt i skolen

I over hundre år har skole-elever som stiloppgave fått i oppdrag å kommentere ordspråk. I 1840-åra ble det til eksamen artium i norsk stil, hele sju ganger, gitt ordspråk (sitert på latin) som skulle kommenteres. Ordspråksamlinger finns på de fleste språk, en dansk samling har 12.000 ordspråk og bevingede ord.

Ordspråkene huskes på grunn av sin korte, fyndige form og sitt hverdagslige og sunne innhold. Folk syns det er godt å få satt ord på sentrale tanker på en så fyndig og presis måte

Ordsprog er samtalens fakler.
Arabisk (Algérie)

Oftast er satt, tað ið fornir hava mælt (Oftest er sant hva de gamle har sagt.)
Færøysk

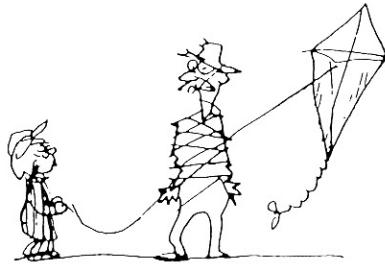

En rådgiver som kan ordsprog, kan raskt ordne en sak
Yoruba (Nigeria)

Oppgaver med ordspråk

1. Forklar hva som menes med disse ordspråkene:

- a) Bedre føre var enn etter snar.
- b) Den som ler sist, ler best.
- c) Når katten er borte, danser musene på bordet.
- d) Tomme tønner ramler mest.
- e) Det er ikke gull alt som glimrer.

2. Her er noen ordspråk som kanskje ikke er så godt kjent. De fleste har en dypere mening. Forklar hva som menes med disse ordspråkene:

- a) Et godt ord er like snart sagt som et vondt.
- b) Et lys brenner like godt om en tenner et annet med det.
- c) Det er ingen så høy at han ei må böye seg, og ingen så liten at han ei må tøye seg.
- d) Sanning treng inga banning.
- e) Når gryta koker, kommer bunnfallet opp til overflaten.
- f) Bare den som går, finner nye veier.
- g) Aldri så galt at det ikke er godt for noe.
- h) Det kan komme en stor gutt fra et lite hus.
- i) En skal ikke veie det en skal gi.

Ordspråken äro bra, men duga icke
att äta.
Svensk

3. Hvilket av ordtakene på dette arket likte du best?

4. Skriv ei kort fortelling som illustrerer et av ordtakene som står på dette arket.

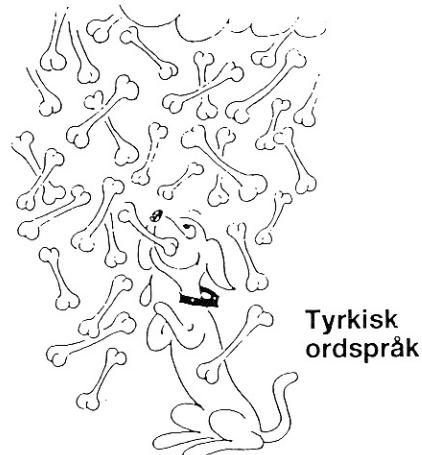
5. **Tegn** et eller flere av ordspråkene på denne sida. La klassekameratene gjette hvilke ordspråk du har tegnet.

6. Ordspråk hulter til bulter

Ordene i setningene under er kommet i feil rekkefølge. Sett ordene i riktig rekkefølge slik at du får fem ordspråk.

- A. 1. dagen før ned ingen sola kjenner går
2. stort tue velte liten kan lass
3. mens en jernet smi varmt må er
4. dess sør flere mer dess kokker
5. små mange gjør å bekker stor en

- B. 1. kan å en må å krype en før lære gå lære
2. våger som intet vinner den intet
3. ikke alt glimrer gull det er som
4. lenge håp det er så er liv det
5. sola går late den vest når arbeider i ned best

Ble en hunds bønner hørt, ville det
regne ned bein fra himmelen.

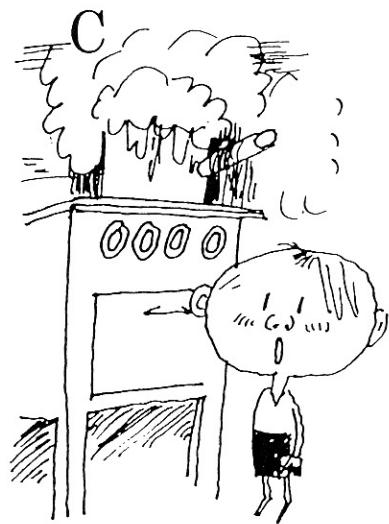
Modernisering av gamle ordtak:

Når det ser som mørkest ut, er det som regel bare en sikring som er gått.

Selvgjort er u gjort. Når det ser mørkest ut, kan det ikke bli verre.

Den som ler sist, er treg i oppfattelsen. Brent barn lukter svidd.

Svenske smil 2

1 Lilla Anne har fått i uppdrag av sin mamma att passa mjölken som står på värming på spisen. Efter en stund ropar Anne:

- Mamma, nu är mjölken större än kastrullen!

2 En polis har haffat en man som är misstänkt för ett inbrott. Det blåste hårt ochmannens mössa blåste av.

- Släpp mej ett ögonblick så jag får hämta mössan, begärde den gripne.
- Nä du, sa polisen, då smiter du bara. Stå kvar här i stället så ska jag hämta mössan.

4 Grannen till den nyinflyttade skotten:

- Men varför sätter du upp tapperna med häftstift?
- Skotten:
- Jag ska väl förtuskan inte bo här hela livet heller.

5 En sjöman stöter ihop med en gammal kompis. Denne beundrar sjömannens tatueringar och frågar nyfiken:

- Går dom bort när du tvättar dej?
- Det vet jag inte.

6 Kunden vid korvkiosken:

- Vad kostar senapen?
- Den är gratis.
- Bra, får jag ett kilo.

“Svenske smil 1” stod i Norsknytt 3 - 2002.

Svenske smil 2 – oppgaver til vitsearket

1. HVOR HØRER TEKSTENE HJEMME?

Tekstene på vitsearket er kommet under feil tegning. Finn ut hvor tekstene skal høre hjemme.

Svar slik: Tekst 1 hører til tegning _____ osv.

2. ORDJAKT 1

Her er noen svenske ord fra tekstene. Hva heter de tilsvarende ordene på norsk? Pass på at du skriver ordene riktig. (De svenske og de norske ordene er ganske like.)

a) ögonblick	d) kastrullen
b) senapen	e) misstänkt
c) polisen	f) inbrott

3. ORDJAKT 2

Ved å se på sammenhengen i teksten og studere tegningene kan du sikkert oversette disse svenska ordene til norsk. (Alle de svenska ordene her er ulike de norske ordene.)

a) spisen	d) häftstift	g) smiter (verb)
b) mössa	e) korvkiosk	h) pyts
c) tvättar (verb)	f) frågar (verb)	i) haffat (verb)

4. FORKLAR NÄRMERE (Svar på norsk)

- Hva var mannen i tekst 2 mistenkt for?
- Hva mente lille Anne i tekst 1 egentlig med det hun sa? Forklar.
- Hvorfor er en skotte brukt som medvirkende i tekst 4, tror du?
- På tegningen ser du flere yrkespersoner.
Skriv ned minst tre yrkestitler fra tegningene.

5. OVERSETT

Oversett minst to av tekstene til norsk.

6. HØRESPILL

Spill noen av tekstene inn på bånd - som hørespill på svensk. Presenter deretter hørespillene for andre grupper eller klasser.

Arbeidsprogram i skriftforming

Håndskriften er like særegen og personlig for et menneske som fingeravtrykket. Håndskriften forteller mye om den som skriver, den er et slags selvportrett. Ingen har helt lik håndskrift, derfor er en underskrift på et dokument rettslig bindende. Det er en alvorlig forseelse å skrive falsk underskrift. Det er utviklet en vitenskap om håndskrift som kalles grafologi.

"I opplæringa skal elevane videreutvikle handskriften si mot ei personleg og formålstøyde skrift som er god å lese." (L97 - 8. kl. s. 126)

FORSLAG TIL ET KORT UNDERVISNINGSOPPLEGG I SKRIFTFORMING

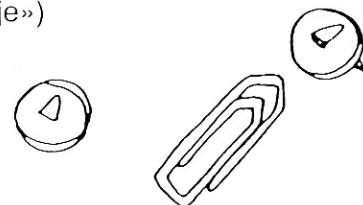
1. time: Skriftdiagnose av bruksskrift

Klassesamtale: Hva mener vi med uttrykket brukbar skrift?

Elevene oppmuntres til å komme med forslag – gjerne med utgangspunkt i varierte skriftprøver på tavle, ark eller skriftkaster. Elevene noterer i en skriftformingsarbeidsbok de punktene som kommer fram.

Forslag til momenter som bør drøftes og noteres:

- a) Balanse i bokstavtypene (forholdet mellom «kjeller, 1. etasje, 2. etasje»)
- b) Avstand mellom ord/bokstaver
- c) Hellingsvinkel
- d) Holde linjen
- e) Marger
- f) Vanskelige bokstaver (r-s-f-v og andre)

2. time: Skriftprøve fra elevene – elevene vurderer prøvene

Elevene skriver av en tekst (ca. 5 min. arbeid). De benytter sin vanlige bruksskrift.

Vurderingsskjema deles ut (følgende side), 2 og 2 elever vurderer prøvene.

Slike skriftprøver med vurdering kan med fordel arrangeres flere ganger i løpet av skoleåret.

Forhåpentligvis kan elevene registrere framgang når de studerer vurderingsskjemaet ved skoleårets slutt.

3. og ev. 4. time: Klassens skriftstandpunkt – individuell øving

Læreren har sett over vurderingene fra 2. time. Klassens skriftstandpunkt drøftes – gjerne med presentasjon av prøver fra klassen.

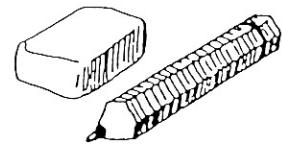
På grunnlag av vurderingene gis individuelle oppgaver.

En hurtighetsprøve kan også arrangeres. Elevene skriver (vanlig bruksskrift) f.eks. i 5 min. Arkene byttes. Antall skrevne bokstaver pr. min. utregnes. (Skriften må være godt leselig om prøven skal bli godkjent.)

(Den gamle Normalplanen nevner at en 6. klassing bør greie 40–50 bokstaver pr. min., mens tallene for 7. kl. oppgis til 50–60. Dette er selvsagt bare retningsgivende tall som det ikke må legges for stor vekt på.)

«Min skrift»

Vurderingsskjema i skriving

Elevens navn: Klassse:

Gi karakterer fra 1 til 3 (3 er beste karakter)

Dato:								
1. Leselighet								
2. Skriftstørrelse								
3. Linjeavstand og linjeføring								
4. Ordavstand								
5. Bokstavavstand, bindinger								
6. Lukking av bokstavene								
7. Bokstavkvalitet, bredde og høydeforhold								
8. Bokstavhelning, jevnhet								
9. Helhetsinntrykk orden, marg osv								
10. Hastighetsprøve								
SUM:								
Øv på dette:								

Sett fremmedorda i rett rubrikk

Elevene kan arbeide individuelt eller i grupper med disse oppgavene. Pargrupper kan også intervjuer hverandre. Elev A er spørre på de første 6 spørsmålene. Elev B spør på de siste 6. Hvem får flest rette?

I rubrikken A står det en samling norske ord.

- ★ Finn i ordsamlingen 1 fremmedord som betyr omtrent det samme som hvert av ordene i rubrikk A. Skriv fremmedordene på rett linje i rubrikk B.
- ★ Finn i ordsamling 2 fremmedord som betyr omtrent det samme som hvert av ordene i rubrikk A og B. Skriv disse ordene på de rette linjene i rubrikk C.

A	B	C
1 drøfte		
2 enehersker		despot
3 framside		
4 høydepunkt	klimaks	
5 kunngjøring		
6 nemnd		
7 opplyse		
8 planmessig		
9 sykehus		
10 vågespill		
11 underverk		
12 idrettsplass		

Ordsamling 1: annonse, stadion, front, komite, klinikk, risiko, orientere, klimaks, diktator, systematisk, mirakel, diskutere.

Ordsamling 2: arena, metodisk, fasade, avertissement, sjanse, kommisjon, fenomen, kul minasjon, despot, hospital, debattere, informere.

Bruk noen av fremmedordene i ordsamlingene ovenfor, og skriv en korttekst. Det kan være et dikt, en mininovelle, et brev, en plakat e.l.

Synonym og antonym på kryss og tvers

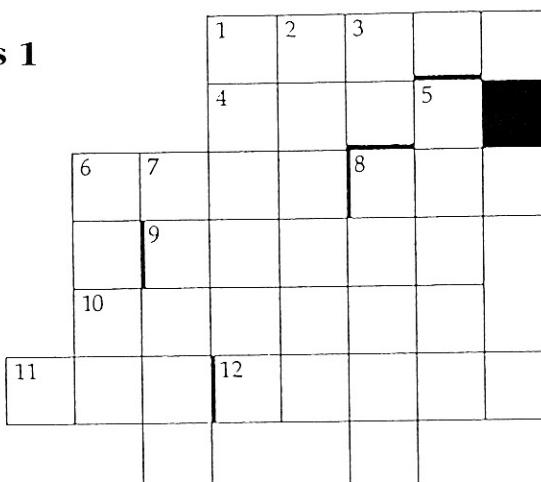
Vassrett:

1. Synonym til røvar, banditt
4. Antonym til lang
6. Synonym til still, tagal
8. Synonym til god, fin, ordentleg
9. Synonym til le, skratte
10. Synonym til moden, myndig, utvikla
11. Synonym til skøyarstrek, fantestykke
12. Synonym til lei, motbydeleg

Nynorsk

Kor lang tid trur du at du kjem til å bruke på å løyse kryssa? _____ min.

Kryss 1

Loddrett:

1. Synonym til skofte, vere fråverande utan gyldig grunn
2. Antonym til tragisk
3. Synonym til klokke
5. Synonym til øve
6. Synonym til blunde
7. Synonym til handtak (omvendt)
8. Synonym til mekre (dyrelåt)

Vassrett:

1. Pålegg – laga av husdyrprodukt
3. Stort husdyr
5. Unge til husdyr
6. Eit anna namn på ulv
7. Skape uorden
8. Korrekt, rett, i samsvar med fakta
9. Synonym til feie
10. Grammofonplate (fork.)

Loddrett:

1. Forkorting for *og så vidare*
2. Forkorting for *stasjon*
3. Gnagar
4. Nasjonaldyret vårt
5. Lite husdyr
6. Synonym til *håpe*
7. Synonym til *snøgg, rask*
8. Himmeltekam

Vassrett:

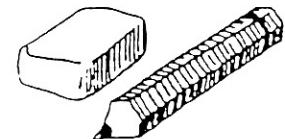
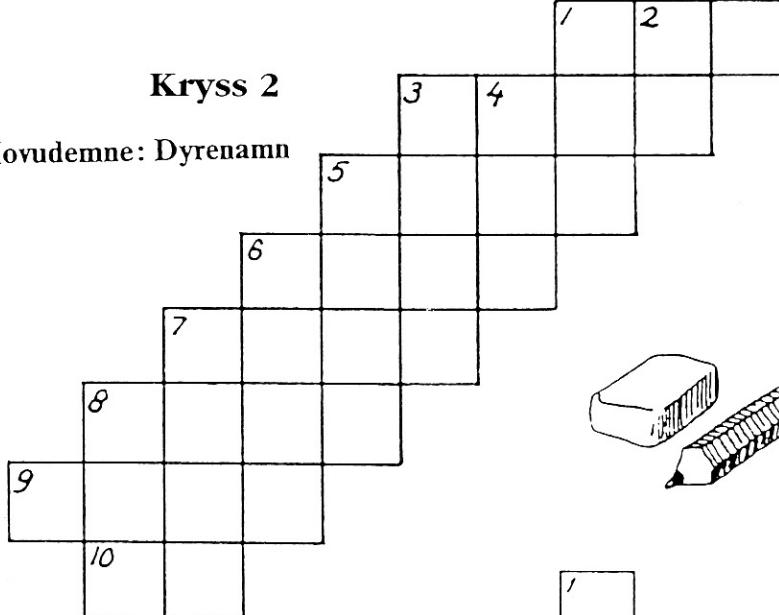
2. Dyremat
5. Rå, hardhendt
8. Gøy, glede
9. Smart, slu, utspekulert
10. Annanrang, mindre god
12. Avgifter til stat og kommune

Loddrett:

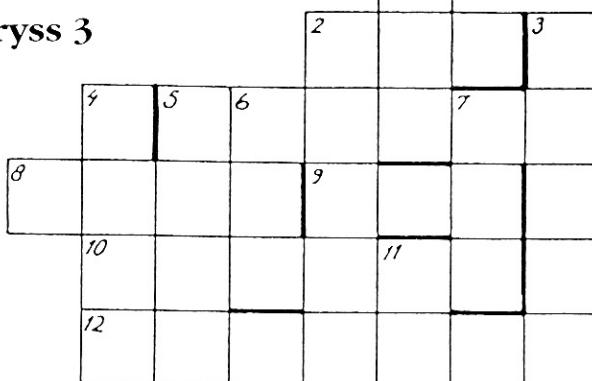
1. Uorden, virvar
2. Søkklasta, propa
3. Strengt, humørlaust
4. Eigedom
5. Støy, uro
6. Padlar
7. Sint, forbanna
11. Forsyn deg, set til livs!

Kryss 2

Hovudemne: Dyrenamn

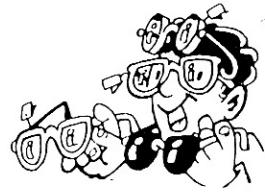

Kryss 3

Kor lang tid brukte du? _____ min.

Finn ordfeil på plakater og i avisoverskrifter

I alle tekstene nedenfor er det ordfeil. Finn feilene. (Det er aldri mer enn en feil i hvert ord.) Skriv deretter tekstene på et eget ark med tydelig og fin skrift. Sett strek under de ordene du har rettet.

Tabellen til høyre viser antall feil i hver tekst.

Til sammen er det 49 ordfeil på denne siden.

1. Velg selv blandt 100 forskjellige sorter.
2. Velkommen til søndags midag.
3. Fottballkampen er avlysst.
4. Konkuransen foregår på idrettsplassen i dag.
5. Undervisning i marskinskriving på ungdomskolen.
6. Vissittkort og andre tryksaker på tillbud.
7. Tempraturen er altid over 20 plussgrader.
8. Benytt denne enestående sjangsen.
9. Unn deg en feritur til Østerrike.
10. Skriv fulstendig konvolutten.
11. Venligst betal abonnementet straks.
12. Demostrasjonstoget starter fra samfundshuset.
13. Biligsalget begynner i morgen.
14. Apelsiner, bannaner, perer og epler til 7 kr pr. kg.
15. Ødelakte nøkkler må erstattes.
16. Midag med dessert og kafe for kr. 39.50
17. Kjørte uten gyldig sertifikat.
18. Uavgjordt melom VIF og RBK.
19. Selsagt gir vi rabbatter ved kontant betaling.
20. Bilett selges i kiosken til baletten.

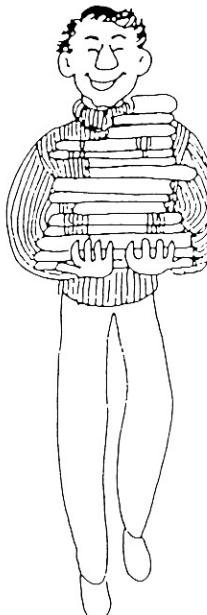
Nr.	Feil
1	2
2	2
3	2
4	3
5	2
6	3
7	4
8	2
9	2
10	3
11	2
12	2
13	2
14	3
15	3
16	3
17	2
18	2
19	2
20	3
	49

Veger inn i skjønnlitteraturen

Presentasjon av ei bok

Når klassen arbeider med ei eller flere bøker, bør varierte måter for å la andre få del i leseropplevelsene tas i bruk. Nedenfor står en rekke forslag:

- a) Bokmelding
- b) Lese utdrag
- c) Fortelle for hverandre
- d) Lage sammendrag
- e) Presentere boka for en annen klasse
- f) Dramatisering
- g) Personskildring
- h) Intervju med dem som har lest boka
- i) Diskusjon
- j) Forfatterportrett
- k) Arbeide videre med temaet
- l) Dikt
- m) Tegning
- n) Utstilling og annen PR på skolebiblioteket

Hvilken dikter/litterær person er jeg?

Spørrekonkurranser om litterære emner kan arrangeres i klassen. En form kan være at en elev *er* en kjent dikter eller en person fra et litterært verk. Han gir noen opplysninger om «seg selv» og spør: «Hjem er jeg?» Den eleven eller det laget som finner fram til rett svar på grunnlag av færrest opplysninger, høster flest poeng.

Elevene lager oppgaver selv

Elevene må oppmuntres til selv å lage oppgaver. Dette i samsvar med L97.
I den forbindelse bør læreren gi elevene litt instruksjon i oppgaveutarbeiding:

- Unngå spørsmål som kan besvares med bare ja eller nei.
- Still spørsmål som tvinger de som skal svare, til å fordype seg i innholdet
Til det formålet er spørsmål av «hvordan, hvorfor og hva slags-typen» mer egnet enn «hjem-hva-hvor-spørsmålene».
- Glem ikke illustrasjoner og ordforklaringer når spørsmålene skal lages.

Når elevene skal stille spørsmålene til sine medelever, er *spørsmålsstafett* en brukbar arbeidsform. Eksempel:

Eva starter spørsmålsstafetten med å stille et spørsmål til klassen. Elevene som kan svare, rekker opp hånden. Eva ber Ola svare. Dersom Olas svar er rett, stiller han neste spørsmål til klassen. Dersom Ola svarer galt, må Eva spørre en annen.

Læreren må påse at flest mulig av elevene i klassen får delta.

Den enkleste litteraturstudieoppgaven

Les teksten grundig. Velg deretter ut og skriv ned den setningen som du syns dekker innholdet best. Denne setningen skal du lese opp for klassen.

Alle i klassen skal lese «sin» setning høyt og tydelig. Etterpå diskuteses setningsvalgene. Med denne enkle arbeidsmåten får alle elevene fordype seg i teksten ut fra sine egne forutsetninger.

Norsk kryss 1 – 2003

Hovudemne: Synonym, framord m.m.

Nynorsk

4 loddrett i kryss A

Kryss A (dyrekryss)

Vassrett:

1. Afrikansk hest med stripers
5. Hund
8. Alfabetnaboar
10. Skogsdyr (hønsetjuv)
12. Dyr i jungelen (fleirtal)
13. Gutenamn
14. Storfugl (hann)
15. Hodyr (hest)
16. Vond lukt (omvendt)
17. Redde, frelse
18. Sjødyr/kommune i Oppland (2664)

Loddrett:

2. Bamse
3. Åmer (omvendt)
4. Seletøy på hestehovudet
5. Gnagar (største i Noreg)
6. Olav — — — — (norsk konge som grunnla Bergen)
7. Vis, forstandig
8. Buskape, krøttera
9. Svin
11. Ulv

Kryss B (synonym- og antonymkryss)

Vassrett

2. Jentenamn
7. Synonym til rett, feilfri (framord)
8. Avgift til stat og kommune
9. Poststad i Rogaland (postnummer 4460)
10. Synonym til omvisar, reiseleiar (framord)
11. Synonym til strevar
13. Personleg pronomen
14. Gruppe på tre (framord)
15. Synonym til søppel (avfall)
19. Synonym til avloysar (framord)
20. Månefase

Loddrett

1. Fugl
2. Antonym til negativ
3. Antonym til komisk
4. Tilbakereise (framord)
5. Antonym til passiv
6. Synonym til idrettsbane (framord)
7. Synonym til rot, uorden (framord)
9. Synonym til samkome, treff
12. Synonym til fred, stille
16. Synonym til mann
17. To like bokstavar
18. Drikk.

Kryss C (synonym- og antonymkryss)

Vassrett:

1. Synonym til røvar, banditt
4. Antonym til lang
6. Synonym til still, tagal
8. Synonym til god, fin, ordentleg
9. Synonym til le, skratte
10. Synonym til moden, myndig, utvikla
11. Synonym til skøyartrek, fantestykke
12. Synonym til lei, motbydelig

Loddrett:

1. Synonym til skofte, vere fråverande utan gyldig grunn
2. Antonym til tragisk
3. Synonym til klokke
5. Synonym til øve
6. Synonym til blunde
7. Synonym til handtak (omvendt)
8. Synonym til mekre (dyrelåt)

Bruk dei store TRYKKBOKSTAVANE (versalane) når du løyer kryssord.

Norsk kryss 1 – 2003

Løysinga sender du til NORSK-NYTT v/Jon Hildrum,
postboks 399, 7801 NAMSOS innan 12. april 2003.
Du deltek da i loddtrekninga om ungdomsbøker.

Også kodegåtene må
vere rett løyste om du
skal vere med i trekninga.

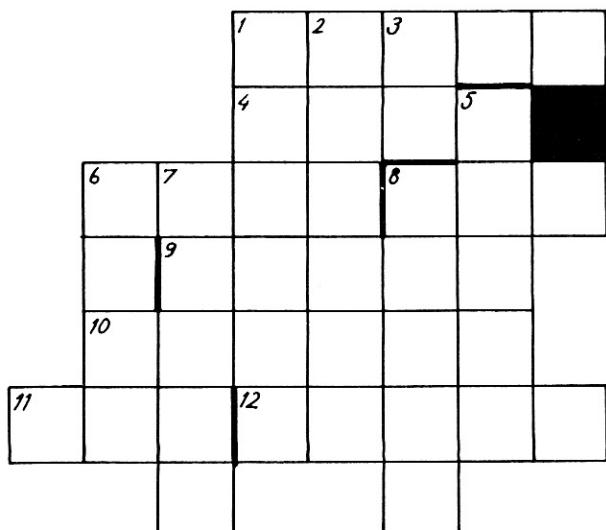
Kodegåter

1. Kva for eit husdyr blir til ein drikk der-
som du tek bort første bokstaven?
Byt ut kvar bokstav i koden nedanfor
med den bokstaven som kjem føre i
alfabetet, så finn du svaret. Kva får du?
Kode: TWJO

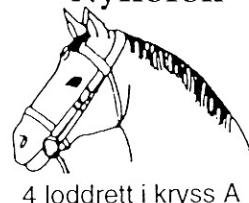
2. Kva er likskapen mellom ein bil og
ein sjømann?
Byt ut kvar bokstav i koden med den
bokstaven som kjem etter i alfabetet,
så finn du svaret.
Kode: ADFFD FØQ OØ CDJJ

3. Kva er det dobbelte av halvparten av
122? Gjer like eins som i oppgåve 2, og
finn svaret.
Kode: DHSS GTMCQD NF SITDSN

Kryss C

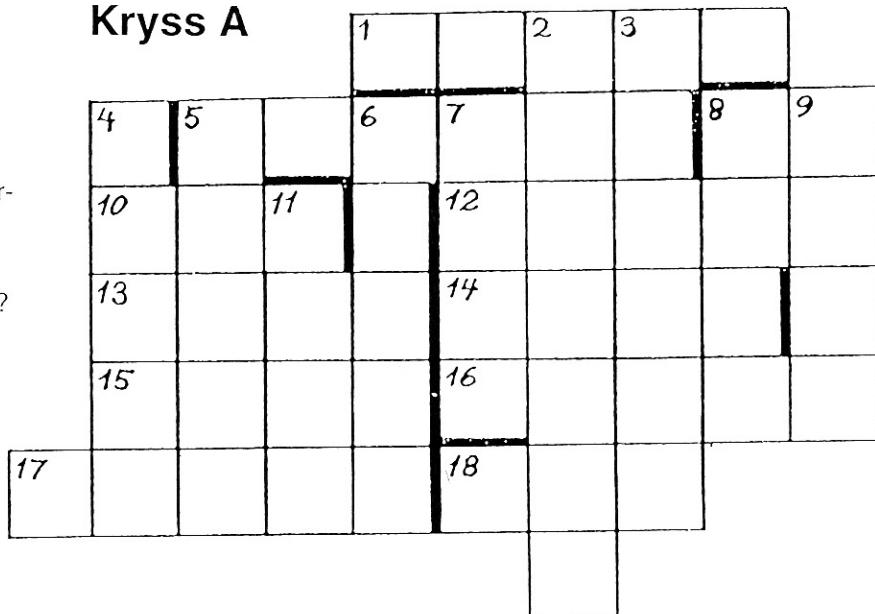

Nynorsk

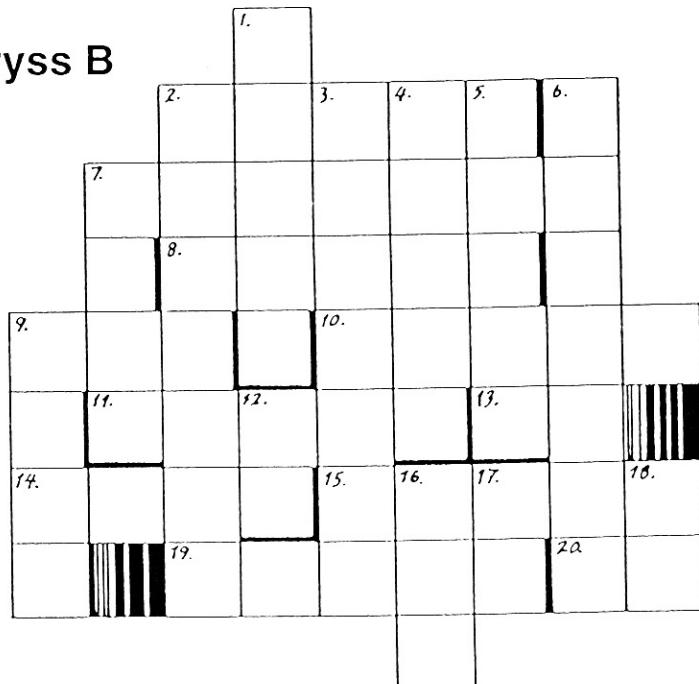

4 loddrett i kryss A

Kryss A

Kryss B

Var oppgåvene vanskelege å løyse?

Ja Nei

Namn: _____ Klasse: _____

Skole: _____

Adresse: _____

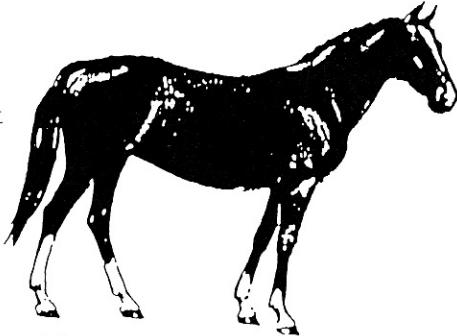
Norskryss 1 – 2003

Bokmål

Vannrett:

1. Landbruksutdannet person
8. Synonym til mas, slit
11. ----bærkrans, hedersbevisning til mesteren
12. Synonym til tanke, innfall
14. R---, guttenavn
15. Synonym til fane, banner
17. Sukkertøy
18. Høytidelige sanger
19. Idrettsmann/demper
20. Synonym til uthus, skur
21. Jentenavn
22. Synonym til uvel syk (omvendt)
23. Fruktene
25. Synonym til more seg (omvendt)
27. Synonym til forlikte (samde)
30. Synonym til kjedene
33. Synonym til gris (omvendt)
34. Gjør de fleste klokker
35. Synonym til lever, eksisterer
38. Der betaler du varene du kjøper
39. Jentenavn
41. Synonym til hygge seg, trives
42. Hestefjøs (omvendt)
43. Hale (på fuglen)
47. Synonym til fred, harmoni
48. Synonym til lånes
49. Høytidelig løfte
50. Synonym til ordne (senger)
51. Kringkastingsselskap (fork.)
52. Synonym til forsøker
56. Jentenavn
59. Billedgåte
61. Synonym til innholdsløs
62. Synonym til ordner, greier opp
63. Del av Bibelen (fork.)
64. Poststed 4460
65. Brutto – tara =
66. Bygde Arken
67. Fortellingene

7 loddrett

Loddrett:

1. Bokstavrekken
2. Meningsmåling
3. Krypdyr i skogbunnen (omvendt)
4. Stort musikkinstrument
5. Tall
6. Guttenavn/spiss
7. Hunndyr
9. Synonym til hoier, hauker
10. Synonym til grunn, motiv (omvendt)
13. Dyrelære (fremmedord)
16. Synonym til sutre (gråte)
22. Høyeste offiser i forsvaret
24. Utettheter
26. Hjemmearbeid for skolelever
28. Synonym til ufør, funksjonshemmet (fremmedord)
29. Fantastisk fortelling
31. Giftstoff i tobakk
32. Synonym til odde, utstikker i sjøen
36. Synonym til knitrer, krasler
37. Hanndyr
40. --- Henry, ungdomsbokhelt (omvendt)
44. Bor på Grønland
45. Synonym til avsløre, forråde
46. Synonym til kubus
53. Ødemark, f.eks. Sahara
54. Himmelretning/klesplagg
55. D----, bokføringsuttrykk
56. Synonym til kar, herre
57. Poststed 2670 og elv i Oppland (omvendt)
58. Hovedstad i Europa
60. Synonym til forstyrre
62. Kona til Finbeck

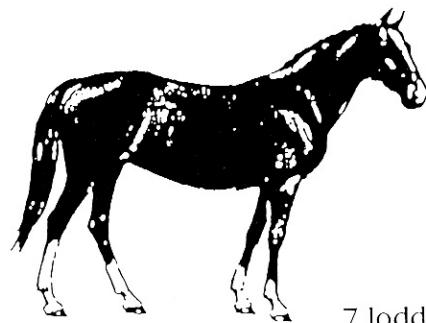
Bruk de store TRYKKBOKSTAVENE når du løser kryssord!

A B C D E F G H I J K L M N O
P Q R S T U V W X Y Z Æ Ø Å

Norsk kryss 1 – 2003

Bokmål

Når du har løst kryssordet, sender du løsningen til
NORSK-NYTT v/Jon Hildrum, postboks 399,
7801 NAMSOS innen 12. april 2003.
Du deltar da i loddtrekning om ungdomsbøker.

7 loddrett

Gjør som bakkespetten,
bruk bødet!

Også denne oppgaven
må være rett utfylt om
du skal være med i trekningen
av ungdomsbøker

Litteraturnøtter

Sett inn navna
som mangler på de
åpne linjene:
(Forfatternavna
fins hulter til
bulter i ramma
nedenfor.)

1 _____ verden
av _____

2 Pelle og _____
av _____

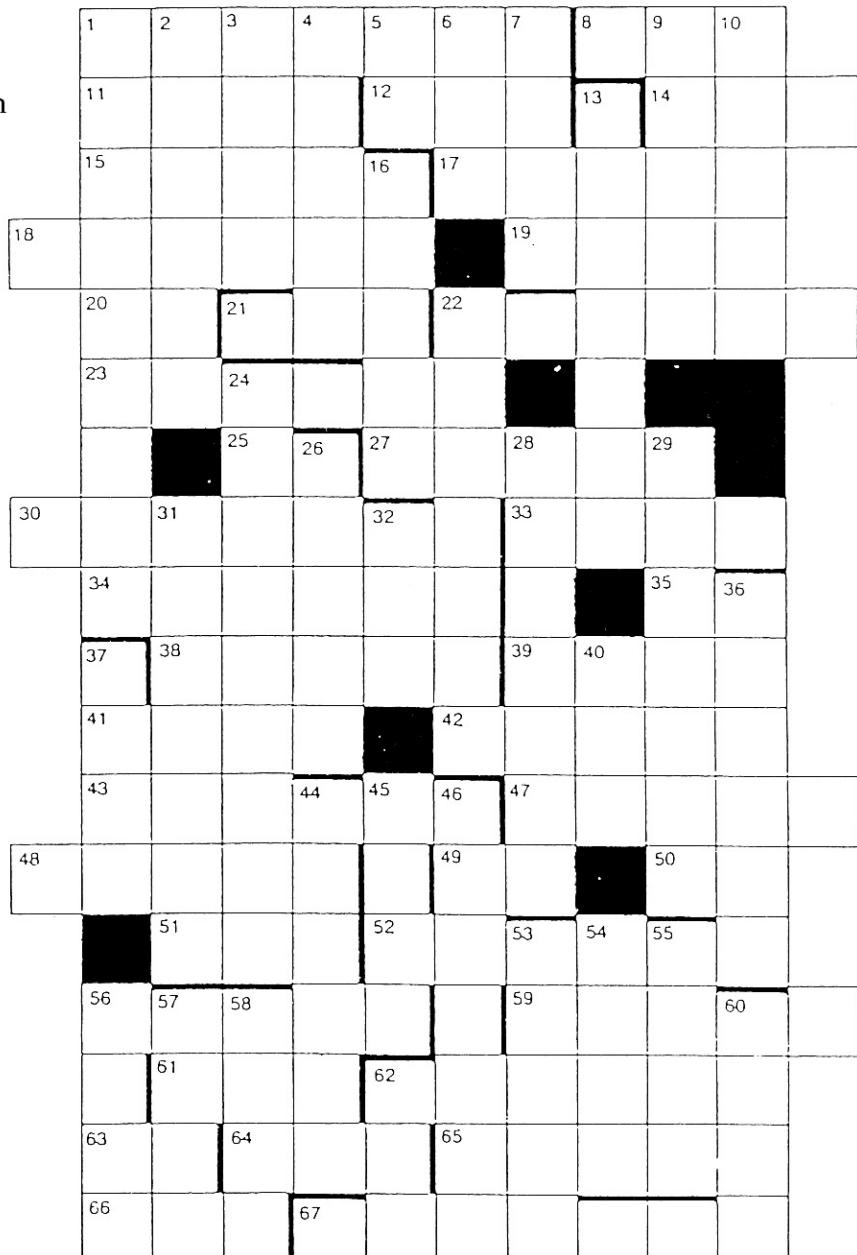
3 _____ Crusoe
av _____

4 Kristin _____
av _____

5 _____ Brumm
av _____

6 Hedda _____
av _____

Velg mellom disse
forfatternavna:
Daniel Defoe
Sigrid Undset
Henrik Ibsen
A. A. Milne
Jostein Gaarder
Ingvar Ambjørnsen

Synes du oppgavene var lette å løse? JA NEI

Navn: _____ Klasse: _____

Skole: _____

Adresse: _____

Tentamen i norsk hovedmål

Bokmål

Til eleven: Du skal skrive EN av oppgavene.
Skriv nummer og overskrift på oppgaven din.

LANGSVARSOOPGAVER

1 MOBBING, ET SAMFUNNSPROBLEM

I nyttårstalene ved årsskriftet 2002-2003 snakket både kongen og statsministeren om mobbing. Kong Harald fortalte at han og dronninga har fått mange brev der barn skriver om mobbing i hverdagen. Flere opplever frykt hver dag. Det skjer allerede i barnehagen og i skolegården. Vi kan ikke leve med at det finnes så mange mobbere og mobbeoffer, sa kongen.

Statsminister Kjell Magne Bondevik var i sin tale opprørt over at om lag 45.000 barn daglig blir mobbet i skolen.

- Vi snakker ikke om små konflikter og knuffing i skolegården, men om grov trakassering som ødelegger barn for livet, sa statsministeren alvorlig. Han pekte på at det i 2002 ble satt i gang en stor kampanje mot mobbing. Antimobbeprogrammer har allerede gitt gode resultater.

Skriv en tekst om mobbing. Hva er mobbing? Hva kan gjøres for å motvirke mobbing? Hvorfor mobber enkelte personer andre? Finnes det grupper eller enkeltmennesker som oftere blir utsatt for mobbing enn andre. Hva er din mening om mobbing? Finn flere aktuelle momenter om mobbing.

Velg selv sjanger og lag en høvelig overskrift på teksten din.

2 EN GLAD TEKST

Skriv en tekst med et lyst, muntert og livlig innhold. Det kan være glede over heim og nærmiljø, over bestemte personer, kjæresten og venner, over dyr og natur, over hobbyer og fritidssyssler, alt fra blomsterdyrkning og handarbeid til svømming, lesing og spilling. Det finnes ikke grenser for hva vi kan glede oss over. Skriv om det. Velg selv sjanger og lag overskrift.

Her serverer vi en samling med gladord du kanskje får bruk for når du skal skrive.

fornøyd	(glede)-strålende	løssluppen
tilfreds	jublende	munter
blid	lykkelig	overgitt, -stadig, -strømmende
i godt	lyksalig	freidig
humør/lag/lune	kisteglad	fro
(vel)opplagt	sjeleglad	lettet
begeistret	kipen	sorgfri, -lös
henrykt	kåt	ubekymret
oppromt, -stemt	livlig	
frydefull	lystig	

3 HVORDAN VIL DU AT “ET DUKKEHJEM” SKAL ENDE?

Henrik Ibsen
ET DUKKEHJEM
Skuespill i tre akter
(1879)

PERSONENE:

Advokat Helmer	Helmers tre små børn
Nora, hans hustru	Anne-Marie, barnepike hos Helmers
Doktor Rank	Stuepiken sammesteds
Fru Linde	Et bybud
Sakfører Krogstad	(Handlingen foregår i Helmers bolig.)

FØRSTE AKT

(En hyggelig og smakfullt, men ikke kostbart innrettet stue. En dør til høyre i bakgrunnen fører ut til forstuen; en annen dør til venstre i bakgrunnen fører inn til Helmers arbeidsværelse. Teppe på gulvet; ild i ovnen. Vinterdag.)

Nora. Gjem julereet godt, Helene. Børnene må endelig ikke få se det før i aften, når det er pyntet. (til budet; tar portemoneen frem.) Hvor meget -?

Bybuet. Femti øre.

Nora. Der er en krone. Nei, behold det hele.

(Budet takker og går. Nora lukker døren. Hun vedblir å le stille fornøyet mens hun tar yttertøyet av.)

Nora (tar en pose med makroner opp av lommen og spiser et par; derpå går hun forsiktig hen og lytter ved sin manns dør). Jo han er hjemme. (nykker igjen, idet hun går hen til bordet til høyre.)

Helmer (inne i sitt værelse). Er det lerkefuglen som kvidrer der ute?

Nora (i ferd med å åpne noen av paklene). Ja, det er det.

Helmer. Er det ekornet som romsterer der?

Nora. Ja!

Helmer. Når kom ekornet hjem?

Nora. Nu nettopp. (putter makronposen i lommen og visker seg om munnen.)

Kom her ut, Torvald, så skal du få se hva jeg har kjøpt.

Helmer. Ikke forstyr! (litt etter;

åpner døren og ser inn, med pennen i hånden.) Kjøpt, sier du? Alt det der? Har nu lille spillefuglen vært ute og satt penge over styr igjen?

Nora. Ja men, Torvald, i år må vi dog virkelig slå oss litt løs. Det er jo den første jul da vi ikke behøver å spare.

Helmer. Å, vet du hva, ødsle kan vi ikke.

Nora. Jo, Torvald, litt kan vi nok ødsle nu. Ikke sant? Bare en liten bitte smule. Nu får du jo en stor gasje og kommer til å tjene mange, mange penge.

Helmer. Ja, fra nyttår av; men så går det et helt fjerdingår før gasjen forfaller.

Nora. Pytt; vi kan jo låne så lenge.

Helmer. Nora! (går hen til henne og tar henne spøkende i øret.) Er nu

(Der ringes ute i forstuen; litt etter hører man at der blir lukket opp. Nora kommer fornøyet nynnende inn i stuen; hun er kledd i yttertøy og bærer en hel del pakker, som hun legger fra seg på bordet til høyre. Hun lar døren til forstuen stå åpen etter seg, og man ser der ute et bybud, der bærer en julegran og en kurv, hvilket han gir til stuepiken, som har lukket opp for dem.)

lettsindigheten ute og går igjen? Sett nu jeg lånte tusen kroner i dag, og du satte dem over styr i juleken, og jeg så nyttårsaften fikk en taksten i hodet og lå der.

Nora. (legger hånden på hans munn).

Å fy; tal ikke så stygt.

Helmer. Jo, sett nu at slikt hendte, - hva så?

Nora. Hvis det hendte noe så følt, så kunne det være ganske det samme enten jeg hadde gjeld eller ikke.

Helmer. Nå, men de folk jeg hadde lånt av?

Nora. De? Hvem bryr seg om dem! Det er jo fremmede.

Helmer. Nora, Nora, du est en kvinne!

(Sceneanvisningene er forkorta.)

Ordforklaring: est = er.

Teksten ovenfor er hentet fra skuespillet “Et dukkehjem” av Henrik Ibsen. Hvordan ønsker du at dette skuespillet skal ende? Skriv din egen slutt enten som skuespill eller fortelling.

Overskrift: Et dukkehjem

4 DÝR

Foto: Trond Svartsund

Mange mennesker er opptatt av dyr.

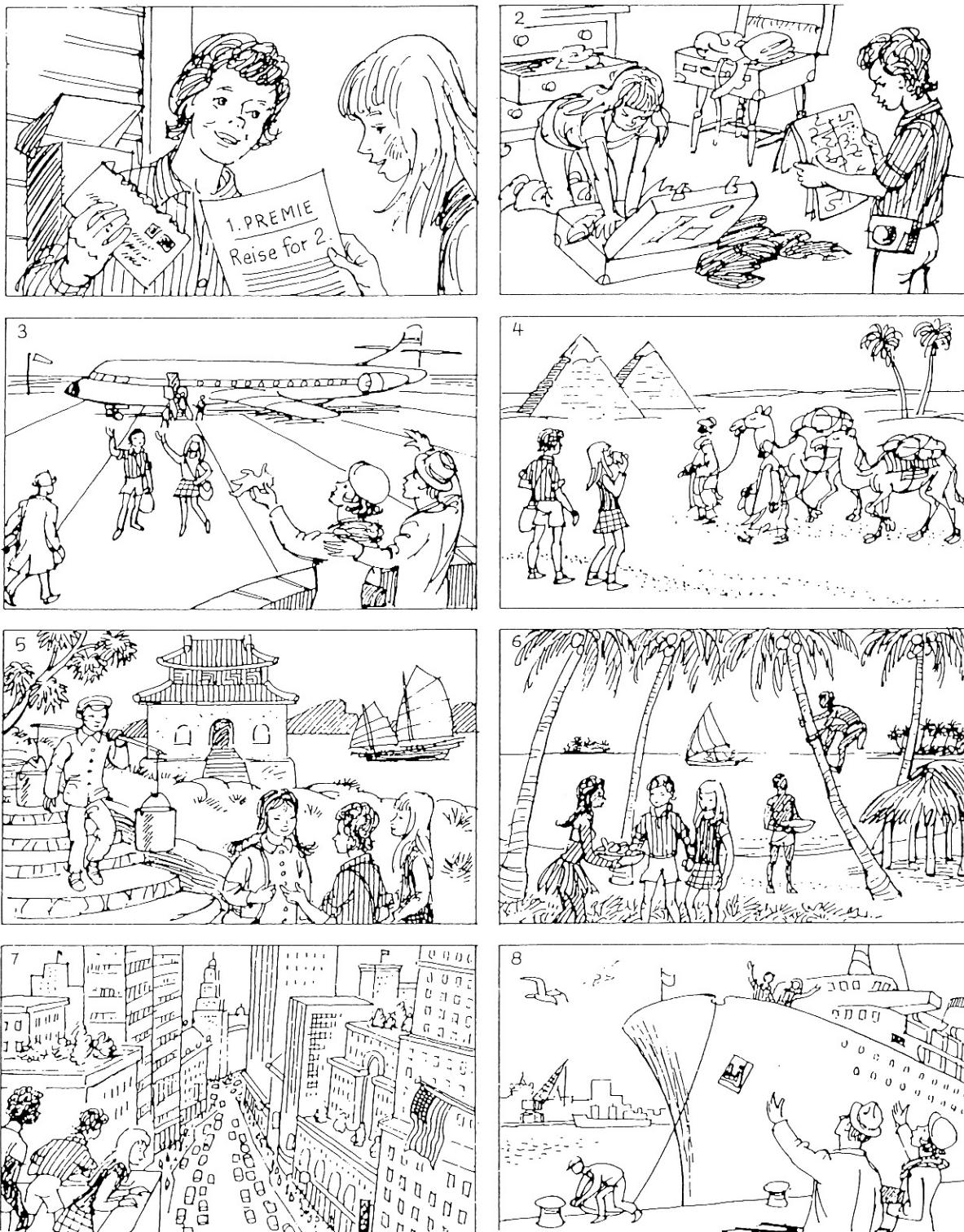
Skriv en tekst der ett eller flere dyr spiller en viktig rolle. Du velger selv hva slags dyr du vil skrive om.

Velg en sjanger som passer til det du vil uttrykke.

Overskrift: Lag overskrift selv.

5 REISEBREV

Tenk deg at du er jente eller gutt på bildene nedenfor. Skriv et reisebrev til lokalavis og fortell om noe av det du opplevde på turen. Få med syns- og hørsels- og smaksinntrykk. Likeens må du flette inn hva du følte og tenkte når du møtte fremmede forhold. Litterære virkemidler som sammenligninger og kontraster høver. Lag selv en passende overskrift.

Hva vet du om litteratur og språk? – del 2

Svar på disse oppgavene på eget ark.

1. Sett disse forfatterne i tidsriktig rekkefølge:

Petter Dass, Arne Garborg, Sigrid Undset, Henrik Wergeland

2. Sett disse tekstene i tidsriktig rekkefølge:

Sofies verden, Julekveldsvisa, Nordlands trumpet, Snorres kongesagaer

3. Hvilke ordklasser finner du i disse ordspråkene?

Når ølet går inn, går vettet ut. Høyt henger de, og sure er de

4. Hvem har diktet om disse personene?

Emil i Lønneberget, Peer Gynt, Erasmus Montanus, Elling

5. Hvilke landsdeler kom hver av disse forfatterne fra?

Johan Falkberget, Kjell Aukrust, Alf Prøysen, Amalie Skram, Petter Dass

6. I hvilke land hører disse forfatterne heime?

J. K. Rowling, Astrid Lindgren, Tove Janson, Roald Dahl

7. Hvilke meget kjente forfattere har diktet disse sangene?

Vi vandrer med freidig mot. No livnar det i lundar. Bamses fødselsdag

8. Hvilke sjangerer hører hver av disse titlene hjemme i?

Et dukkehjem. Pål sine høner. Halvbroren. Tale til toffen.

9. Plukk ut de tre ordene med ordfeil i. Skriv dem rett.

Religion, restaurant, gramatikk, desverre, bibliotek, konfirmasjon, innsekt

10. Finn ordfeil

I ramma nedenfor står en tekst på 16 ord. I alle orda, bortsett fra ett er det en ordfeil. Skriv teksten uten ordfeil.

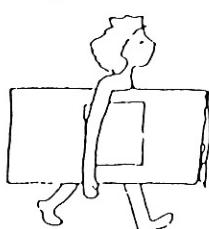
Kammeraten hvar svert nysgerig. Hann vile gjærne hvite absolutt allt såm hade fåregått på bæstefarens fødselsdag.

1. Ett ord i ramma er rett skrevet. Hvilken ordklasse hører det ordet heime i?
2. Noter de tre substantivene som står i ramma.
3. Hvor mange verb står i ramma. Skriv ned verba.

Øvingsark i bruk av oppslagsbøker

Finn fram i atlas

Prøv deg først med ren tipping. Skriv tippebokstavene dine (a, b, c) i den første spalten.

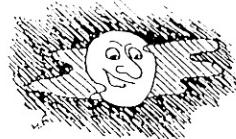
Bruk deretter atlas og finn rett tipperekke.

Skriv det i den andre spalten.

Jeg fant ut
Jeg tipper

1. Hvilken øy ligger lengst mot nord av disse? a) Frøya b) Hitra c) Smøla	
2. Hva heter snøbreen som ligger vest for Sørfjorden? a) Hardangerjøkelen b) Jostedalsbreen c) Folgefonna	
3. På hvilken øy ligger Hammerfest? a) Senja b) Nord-Kvaløy c) Hinnøya	
4. Hvilken by ligger lengst mot nord av disse? a) Svolvær b) Bodø c) Narvik	
5. Hva heter den store øya like ved Haugesund? a) Karmøy b) Stord c) Grip	
6. Hvilken av disse byene ligger <i>ikke</i> i Nord-Trøndelag a) Namsos b) Brønnøysund c) Levanger	
7. Hva heter elva som renner gjennom Setesdal og ut ved Kristiansand S? a) Nissegårdelv b) Otra c) Sira	
8. I hvilket fjellområde ligger Glitretind? a) Jotunheimen b) Rondane c) Hallingskarvet	
9. I hvilket fylke ligger Røros? a) Sør-Trøndelag b) Nord-Trøndelag c) Hedmark	
10. Hvilken by ligger ved Tyrifjorden? a) Hønefoss b) Ingen by c) Drammen	
11. Hvilken av disse elvene er sideelv til Glomma? a) Folla b) Vinstra c) Kvenna	
12. Hvilken av disse byene ligger lengst mot nord? a) Stavanger b) Porsgrunn c) Skien	
13. Hvilken av disse store fjordene ligger i Nordland fylke? a) Laksefjord b) Boknafjorden c) Vestfjorden	
14. I hvilket fylke ligger Snåsavatnet? a) Nord-Trøndelag b) Sør-Trøndelag c) Nordland	
15. Hva heter øya som ligger i Mjøsa? a) Mjøsøya b) Helgøya c) Strandøya	

Syng og skriv

Bokmål

Full måne

Mel.: Trubardurvise

Hun lå og gråt i senga
da månen lyste inn.
Han strålte blank og vennlig
var full av måneskinn:
«Jeg så at gutten fulgte
ei jente heim fra fest.
Han er nok dum og troløs
som unge gutter flest.»

«Å nei du!» ropte jenta.
«Min gutt er snill og god.
Han lovte meg så ofte
å være evig tro.
Vi hadde det så trivlig.
Han lovte meg en ring.
Men du som er en måne
begriper ingen ting!»

«Å jo,» sa månemannen.
«Jeg vet at slikt er leit.
Men det fins også andre
som ikke har det greit.
Selv er jeg ille ute,
er utslått, svak og matt -
i hele måneflata.
For jeg er full i natt.»

Jon Hildrum

Mel.: Trubadurvise

Visa er innspilt på
Hildrum: Norskfagkassett 2: Syng og skriv mer

Syng sangen – svar på oppgaver

Velg oppgaver i samråd med læreren.

A Finner du svar?

- 1 Hvem er hovedpersoner i denne visa?
- 2 Hvilket problem har jenta?
- 3 Hvorfor er det som fortelles i denne visa helt utrolig? Forklar.

B Fortelling

Når du har sunget første vers, ser du for deg noe som er skjedd mellom jenta og noen andre personer. Skriv ei fortelling om dette. Lag selv ei god overskrift på fortellinga.

C Skildring

Skriv ei skildring av himmelen med stjerner ei fullmånenatt.

D Dialog

Skriv en dialog (samtale) som **du** har hatt med månemannen om noe som har vært problematisk for deg.

E Vise

Skriv et eller flere tilleggsvers til denne visa. Du kan gjerne «låne» noen ord fra «Full måne».

F Dikt

Jenta i visa hadde kjærlighetssorg. Skriv et dikt om kjærlighetssorg - eller kjærlighetsglede.

G Tegn

Lag ei eller flere tegninger til visa «Full måne».

H Ordkunnskap

Ord som stavas og uttales likt, men som har ulik betydning, kaller vi homonymer. Ordet **full** i siste linje i verset er et homonym.

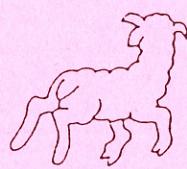
Skriv setninger som viser de forskjellige betydningene av ordet **full**.

Skriv setninger der de ulike betydningene av disse orda kommer tydelig fram: mark, rose, vise, kar, bar, rike, mine.

Kryssordløsninger 4 - 2002

Bokmål

Kryss A

	² L		⁵ T	
'N	³ M	⁴ S	⁶ O	⁷ B
R	O	M	A	N
"E	V	E	N	T
D	E	B	U	T
A	L	R	S	
K	L	O	K	K
T	E	O	R	I
Q	V	I	N	D
R	E	A	P	G
"S	A	L	T	O
R	N	K	N	K

Nynorsk

51 vassrett

'S	² T	³ A	⁴ N	⁵ K	⁶ A	⁷ G	⁸ N	⁹ E	¹⁰ F
T	J	U	E	R	P	A	U	S	E
R	U	I	S	P	A	P	P	T	E
A	K	T	I	V	E	L	A	L	T
Ü	K	F	D	A	T	O	R	O	E
M	E	I	E	R	I	E	T	E	T
L	K	I	A	R	T	R	I	K	E
A	K	A	L	D	T	E	G	L	E
R	O	M	A	N	L	E	F	L	H
M	O	R	G	O	N	E	N	D	D
B	M	A	R	U	E	V	I	S	E
A	L	V	O	R	M	A	T	E	N
K	A	T	T	E	N	E	T	K	E
Ä	G	I	T	S	D	I	E	T	T
R	Å	D	E	T	A	N	N	A	

Kryss B

'B	J	² (³)	⁴ R	⁵ N	⁶ E	⁷ N			
A			⁶ K	⁷ U	⁸ R	⁹ S	¹⁰ E		
L	E	⁹ T	¹⁰ T	"	¹¹ F	¹² Ü	T		
L	Ü	R	E	¹⁴ E	R	T			
E	L	⁹ I	¹⁰ N		¹⁸ S	E			
T	V	¹⁸ N	¹⁹ G	²⁰ F	²¹ i	N			
T	F	N	N	E	N	-			
R	M	²² i	²³ S	T	E				

«NORSK-NYTT» 4 - 2002

Salgsrapport fra en jo-jo forhandler

En jo-jo forhandler fra Re
ble utspurt i ny og i ne:

/: "Går salget ditt bra?"

Og forhandler'n sa:

"Tja. Det går både litt opp og litt ned":/

J.H.

C-blad

Returadresse:
Norsknytt
PB 303
7601 Levanger

Norsknytt

Norsknytt 1 - 2003

Innhold

- 1 Større vekt på basiskunnskapene?
- 2 Kryssordløsninger - Norsknytt 4 - 2002
Ord om boka og leseren
- 3 Fra lærer til lærer -
"Sanger fra rom 22"
Det må settes av tid til lesing
Klistrelapper til hjelp når teksten skal disponeres
Slitsomt å være forfatter
- 4 Ludvig Holberg mye mer enn komediedikter
- 6 Dikt på mange måter, forslag til aktiviteter
- 7 Slik kan vi starte med diktskriving
- 8 Bokomtaler av to bøker
- 9 Ordbank, vurderingsord
- 10 Vi ser på de tre største ordklassene
- 11 Oppgaver om de tre største ordklassene
- 12 Ordspråk - sjangeren som viderefører livsvisdom
- 13 Oppgaver om ordspråk
- 14 Svenske smil 2
- 15 Oppgaver om svenske smil
- 16 Vurdering av skrifta di, et arbeidsprogram
- 17 Vurderingsskjema om håndskrift
- 18 Sett fremmedord i rett rubrikk, pararbeid
- 19 Synonym og antonym på kryss og tvers
- 20 Finn ordfeil på plakater og i avisoverskrifter
- 21 Veger inn i skjønnlitteraturen
- 22 Norskryss 1 - 2003, nynorsk
- 24 Norskryss 1 - 2003, bokmål
- 26 Tentamen i norsk, bokmål
- 30 Hva vet du om litteratur og språk?
- 31 Bruk oppslagsbøker, øvingsark
- 32 Syng og skriv: Full måne
- 33 Kryssordløsninger i Norsknytt 4 - 2002

Fluer i januar

Med varm ånde tiner jeg kikkhull
i den rimldyne vindusruta
Gjennom det blanke hullet
ser jeg toppen på tuntreet
som streker opp svarte linjer
mot kald vinterhimmel
Øverst vipper skjora
speider etter mobbeobjektet
gammelkatten Sputnik

Jeg savner fluesurret
i vinduskarmen

"Fnugg"